12fed Cyfarfod Grŵp Arbenigwyr Rhywogaethau PBC

Y Drenewydd, 18fed Chwefror 2014

Presennol: Liz Howe, Cadeirydd (CNC); Sean McHugh, Ysgrifenyddiaeth (PBC); Steve Lucas (BCT); Claire Install (*British Dragonfly Society*); Rob Strachan (CNC); Adrian Fowles (CNC); Lizzie Wilberforce (YBGC); Mike Bruford (Prifysgol Caerdydd); Mike Wilson (Amgueddfa Cymru, Caerdydd); Geoff Hobbs (CBS Pen-y-bont ar Ogwr).

Ymddiheuriadau: Stephen Bladwell, Cadeirydd (RSPB Cymru); Russel Hobson (BC); Rachel Taylor (BTO); Tim Rich (Amgueddfa Cymru); Sinead Lynch (BBCT); Sam Bosanquet (CNC/BBS); Jean Matthews (CNC); Dan Foreman (Prifysgol Abertawe); Craig MacAdam (*Buglife*); Dave Lamacraft (*Plantlife Cymru*); Sian Whitehad (CNC); Liz Halliwell (CNC); Andy Jones (CNC); Reg Thorpe (RSPB Cymru); Gareth Griffith (Prifysgol Aberystwyth).

Cadarnhawyd cofnodion y cyfarfod diwethaf fel rhai cywir.

Rhif	Diweddariad/Cam Gweithredu	Gan bwy/pryd	Sylwadau ychwanegol
1	Diweddariadau gan Bartneriaid. Ystlumod: Bydd gweithdai ar ystlumod prin mewn coetiroedd yn digwydd drwy Gymru. Bydd protocolau'n cael eu datblygu ar gyfer arolygon ystlumod mewn coetiroedd; Tirweddau ar gyfer prosiect peilot menter Ystlumod Pedol Lleiaf ym Mhenrhyn Gŵyr; Gweision y Neidr: Mae adran ar gyfer Cymru ar wefan BDS yn awr ar gael; adran ar gyfer lleoedd i weld gweision y neidr; cyngor ar reoli cynefinoedd sy'n cael ei roi i dirfeddianwyr yn Sir Benfro (mursen Benfro); bydd cyrsiau adnabod a chofnodi yn cael eu rhedeg yn yr haf; Atlas Gweision y Neidr y DU allan ym mis Mai - bydd tueddiadau yn cael eu nodi ar gyfer rhywogaethau Cymru. Llygod Pengrwn y Dŵr: Bydd YBGDGC yn croesawu Swyddog Llygod Pengrwn y Dŵr. Gwiwer Goch: Bydd Swyddog Prosiect y Wiwer Goch yn cael ei benodi er mwyn cynorthwyo Prosiect Gwiwer Goch Canolbarth Cymru Pysgod: Crybwyllodd Rob Strachan ad-drefnu deorfeydd	**Pawb/ 31ain Mawrth** Anfonwch ddiweddariadau byr at Sean (smchugh@wtwales.org) er mwyn eu cynnwys ar wefan PBC. Lizzie Wilberforce i ofyn am ddiweddariadau am y rhywogaethau gan y YBGau eraill.	Adran Cymru y *British Dragonfly Society* http://www.british-dragonflies.org.uk/content/new-bds-wales-web-page

	pysgod CNC - gallan nhw gau neu newid eu ffocws i ymchwil. Mae'n effeithio ar eogiaid, cimychiaid yr afon bodiau gwynion, misglenni perlog yr afon a gwyniaid. Infertebrata: clogwyn meddal yn cefnogi saerwenwynen *Osmia xanthomelana* ym Mhorth Neigwl wedi goroesi'r stormydd yn rhannol. Mae CNC yn gwneud archwiliad mewnol ar erydiad clogwyni meddal yn ystod y stormydd diweddar. Uwch-blanhigion: Mae'r BSBI yn gwylio rhywogaethau ar SoDdGAau; Cronfa ddata dosbarthiad planhigion a chofrestr Planhigion y Sir ar wefan BSBI. **Herptiliaid**: Mae prawf absenoldeb/presenoldeb DNA wedi cael ei ddatblygu ar gyfer y madfallod dŵr cribog - bydd protocol yn cael ei ryddhau; mae protocol modelu GCN wedi cael ei ddatblygu. Bydd Liz yn cylchredeg y manylion.	Liz Howe i gylchredeg protocol modelu GCN pan fydd wedi cael ei ryddhau gan Defra.	Cofrestr Planhigion y Sir BSBI http://www.bsbi.org.uk/ Cronfa ddata BSBI ar gyfer dosbarthu planhigion http://bsbidb.org.uk/
2	Rhywogaethau- mae gwaith integreiddio cynefinoedd yn gwneud cynnydd. Mae Stephen wedi cynhyrchu nodyn cynnydd a fydd yn cael ei gylchredeg i bawb. Nodau cyffredinol y gwaith yw: • Cadarnhau'r wybodaeth ar ofynion rhywogaethau blaenoriaeth a42 Cymru (Deddf ANChG 2006) er mwyn penderfynu ar nodweddion cynefinoedd pwysig. • Cynhyrchu canllawiau ar gyfer pob un o Grwpiau	Sean i gylchredeg nodyn integreiddio rhywogaethau-cynefinoedd gyda chamau gweithredu'r cyfarfod. Pawb - sylwadau ar y ddogfen integreiddio gwlyptiroedd erbyn **7fed Ebrill**. Liz Howe i wirio gyda Stephen a Chris Tucker ar	

	Ecosystemau PBC ar rywogaethau lle mae'u hadferiad yn rhannol ddibynnol o leiaf ar gyflawni targedau cynefinoedd sydd wedi'u rheoli mewn un neu fwy o'r grwpiau ecosystemau. • Gwneud argymhellion rheoli ar sut y gall anghenion rhywogaethau â blaenoriaeth a nodwyd uchod gael eu hintegreiddio orau i waith sy'n cyflawni targedau cynefinoedd blaenoriaeth. Mae'r GARh angen cwblhau'r gwaith o integreiddio gwlyptiroedd. Diolch am y sylwadau a dderbyniwyd hyd yma, mae angen mewnbwn pellach ar gynefinoedd arbenigol/disgrifyddion adnoddau. Coetiroedd - mae angen cwblhau'r gwaith integreiddio. Mae'r GARh wedi gweithio gyda'r corff etifeddol, Comisiwn Coedwigaeth Cymru, er mwyn datblygu argymhellion ar gyfer Glastir (adar a mamaliaid). Mae angen mireinio hyn ar gyfer safleoedd coetiroedd nad ydyn nhw'n goetiroedd Glastir. Mae Stephen yn cyfarfod â chydweithwyr CNC ac eraill i symud hyn ymlaen.	y cynnydd gyda'r gwaith coetiroedd erbyn **12fed Mai**.	
3	Diweddariad gan Fwrdd Strategaeth Bioamrywiaeth Cymru (Steve Lucas). Roedd cyfarfod diwethaf o'r bwrdd wedi canolbwyntio ar CDG. Mae ymgynghoriad Glastir yn awr yn fyw a bydd hyn yn cael ei ddilyn gan ymgynghoriad CDG.	Steve Lucas i anfon diweddariadau o BSBC i GARh. Stephen i ofyn am	Mae cyfarfod nesaf Bwrdd y BSBC ar 21ain Mawrth. Ymgynghoriad Glastir Mae'r ymgynghoriad yn cau ar 28 Mawrth 2014.

	Cronfa Natur £6m. Derbyniwyd dros 460 o gynigion. Bydd y cynigion yn cael eu grwpio drwy themâu ac ardaloedd. Disgwyl lansio'r cynllun ac am fanylion pellach. Datganiad gweinidogol ym mis Mawrth a lansio'r cynllun wedi'i gynllunio erbyn diwedd Mawrth. Cynllun Adferiad Natur - nid oes datblygiadau pellach gyda hwn, er bod LlC yn anelu at lansiad yn y gwanwyn. Nid oes diweddariadau pellach ar strwythur PBC. Cynrychiolwyr CA yng nghyfarfodydd BSBC (BCT; BC; WT; RSPB) - swyddogaeth ddylanwadol a swyddogaeth ymgynghorol i LlC ar faterion bioamrywiaeth.	ymgynghoriad ar gyfer Cynllun Adferiad Natur - a oes un wedi'i gynllunio?	
4	Bylchau Tystiolaeth. Diweddarodd Mike Bruford GARh ar y prosiect. Ymdrin â bylchau tystiolaeth (cysylltiedig â bioamrywiaeth ac ecosystemau) a sut y gellir ymdrin â nhw gan y gymuned academaidd. Mae gan wefan Bylchau Tystiolaeth yn awr 200 o brosiectau gydag amrediad eang o gwestiynau y gellir ymdrin â nhw gan y gymuned academaidd yn cynnwys prosiectau gan fyfyrwyr israddedig ac uwchraddedig. Mae rhai o'r rhain wedi'u trawsnewid i gynigion sy'n barod i'w derbyn. Mae Mike a Geoff Proffit yn gweithio gydag academyddion i dderbyn cefnogaeth. Lansio gweinidogol y prosiect 30ain Ebrill neu 2ail Mai yng Nghaerdydd a fydd yn codi proffil y prosiect. Bydd y digwyddiad lansio yn y bore wedi'i ddilyn yn y	**Pawb** Adolygu bylchau tystiolaeth a sylwadau a wnaed gan Mike Bruford (colofnau I.J.K) yn nhaenlen Excel 'Rhestr Bylchau Tystiolaeth' ar dudalen we Bylchau Tystiolaeth PBC. **Pawb** Mae angen gwirfoddolwyr i adolygu a mireinio bylchau tystiolaeth y GARh ym mlaenoriaethau'r Grŵp yn nhaenlen Excel 'Rhestr Bylchau Tystiolaeth' cyn lansio'r prosiect Bylchau Tystiolaeth. Mae Liz Howe wedi gwirfoddoli ac mae angen mwy o wirfoddolwyr.	Ymdriniodd Mike â sylwadau o'r GARh ynghylch nifer o bwyntiau: derbyniad y prosiect; cyllid; blaenoriaeth papurau 'mewnbwn uchel'? mynediad i'r data gan y cyhoedd; rheoli data a hygrededd; cydweithio gyda sefydliadau eraill yn y DU; ymgysylltiad â CYAC. Mike: mae trafodaethau yn parhau; bydd mireinio'n dilyn; mae'r prosiect wedi cychwyn trafodaethau, y potensial i ychwanegu gwerth a bod yn offeryn defnyddiol i ddarparu sail tystiolaeth. Cyswllt i brosiect Bylchau Tystiolaeth: http://www.biodiversitywa

	prynhawn gan weithdy sy'n canolbwyntio ar yr amgylchedd dyfrol.		les.org.uk/cy-GB/Prosiect-Bylchau-Tystiolaeth-PBC Cyswlltwch â: Tracey Lovering (tracey.lovering@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk)
5	Ymgynghoriadau Mae ymgynghoriad AGA (adar) ar agor. Gall y newidiadau arfaethedig ymestyn tair Ardal Gwarchodaeth Arbennig (AGAau) ar Arfordir Aberdaron ac Ynys Enlli, Sgogwm a Sgomer, a Gwales. Mae ymgynghoriad Glastir ar agor tan 28ain Mawrth 2014. Nodwyd y gall fod posibilrwydd o gomisiynu arolygon ac addysgu cynghorwyr Glastir. Gall Glastir Uwch fod yn ehangach nag yn y cynllun blaenorol ac felly bydd targedu yn bwysig. Mae ymgynghoriad y CDG ar agor tan 14eg Ebrill 2014.	Pawb i nodi'r ymgynghoriadau'r AGA, Glastir a'r CDG. Liz Howe i ddrafftio pwyntiau ymateb allweddol ar gyfer ymgynghoriad yr AGA a'u cylchredeg i'r grŵp. Sean i ddrafftio pwyntiau ymateb allweddol ar gyfer ymgynghoriad Glastir a'u cylchredeg i'r grŵp.	Bydd aelodau'r GARh yn ymateb fel rhan o ymateb eu sefydliadau eu hunain i'r ymgynghoriad. Bydd y GARh yn cynhyrchu ymateb lefel uchel. Ymgynghoriad yr AGA http://naturalresourceswales.gov.uk/our-work/news/consultation-launched-birds/?lang=cy#.UwYYk_l_tyU Ymgynghoriad Glastir http://wales.gov.uk/consultations/environmentandcountryside/proposals-for-glastir-scheme-consultation/?skip=1&lang=cy Ymgynghoriad ar Raglen Datblygu Cymru Wledig 2014-2020 http://wales.gov.uk/consultations/environmentandcountryside/wales-rdp-2014-2020-final-proposals/?skip=1&lang=cy
6	Gweithdai'r GARh/mewnbwn o gynhadledd PBC. Cynhaliwyd gweithdai cynefinoedd â blaenoriaeth yn ystod blynyddoedd blaenorol, cyfle i'r GARh gymryd rhan a chynnig cyngor ar rywogaethau. Mae'r syniad o weithdai rhywogaethau'r CGBLl yn	Liz Howe i wirio gyda Jan Sherry ynghylch statws gweithdai cynefinoedd blaenoriaeth. Sean i ofyn i CGBLlau ynghylch eu hanghenion rhywogaethau er mwyn darparu gwybodaeth ar gyfer gweithdy posibl.	Gweithdai CGBLl - nid yw digwyddiad gwib garu yn gweithio'n aml ar gyfer y rhywogaethau llai carismatig. Mae gweithdai CGBLl yn cael eu hystyried fel syniad da, ond ceir materion ynghylch y nifer o leoedd sydd ar gael. Gallai targedu gofodol yn seiliedig

7	boblogaidd gyda'r CGBLlau, nid yw wedi'i symud ymlaen yn ffurfiol. Mae Sir Gaerfyrddin wedi gwahodd cyfres o arbenigwyr ar rywogaethau i gyflwyno sgyrsiau mewn cyfarfodydd y CGBLl er mwyn codi ymwybyddiaeth a hyrwyddo camau gweithredu. Cynhadledd PBC 10-11[eg] Medi, Caerdydd. Mae PBC wedi gofyn am syniadau a derbyniwyd testunau cysylltiedig â rhywogaethau - brith y gors, mamaliaid y tir, morfilod, peillwyr a morwellt. Gallai'r GARh o bosibl gynnal gweithdy ar integreiddio cynefinoedd rhywogaethau ar gyfer y rhai hynny sydd wedi cael eu cwblhau gan y grŵp. Nodyn: ymateb gan sefydliadau sy'n aelodau o'r GARh i Ymgynghoriad Papur Gwyn Bil yr Amgylchedd. Yn ogystal, bu Liz Howe, Mike Wilson a Geoff Hobbs yn y gweithdai ymgynghori.	Pawb i nodi dyddiad y gynhadledd ac awgrymu syniadau ar gyfer cyflwyniadau / gweithdai i Sean (smchugh@wtwales.org).	ar flaenoriaeth rhywogaethau, hyrwyddo camau rheoli cyffredin neu'i ddefnyddio fel cyfle i godi ymwybyddiaeth. Efallai gall Partneriaid Arweiniol Rhywogaethau sefydledig ymdrin â'r mwyafrif o'r amcanion hyn.
7	Adolygiad cynllun gwaith / aelodaeth y GARh Cytunodd y GARh i adolygu cynllun gwaith. Awgrymwyd camau gweithredu ar gyfer adroddiad cynnydd rhywogaethau a42 fel ychwanegiad. Ychwanegu cynrychiolwyr arbenigwyr rhywogaethau panel cyllido SITA i'r cynllun gwaith	Pawb i adolygu'r cynllun gwaith erbyn 31[ain] Mawrth.	
8	UFA Prosiectau Cronfa Ecosystemau Cydnerth. Nid yw rhai prosiectau wedi hawlio taliad.	Derbynwyr cyllid CEC: anfonwch eich hawliadau at Julia Korn cyn gynted	

	Rhoddodd Mike Wilson ddiweddariad ar brosiect gwyddoniaeth i ddinasyddion OPAL sy'n cael ei ymestyn i Gymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon. Bydd swyddogion prosiect yn cael eu penodi yng Ngogledd Cymru (2) ac 1 yn Ne Cymru. Bydd prosiectau sy'n bodoli ar hyn o bryd yn Lloegr yn cael eu hymestyn i'r ardaloedd newydd e.e. *Bugscount*, cennau ac ansawdd aer. Prosiect OPAL http://www.opalexplorenature.org/ Mae swyddog BARS PBC wedi cael ei phenodi - Holly York (hyork@wtwales.org) BARS	ag sy'n bosibl.	
Eitemau Sefydlog			
9	Rhaglen waith y GARh. Wedi'i chynnwys yn eitem 7. Camau gweithredu o gyfarfod y Cadeiryddion wedi'u cynnwys i raddau helaeth yn eitemau 5,8. Eitemau ar gyfer agenda'r cyfarfod nesaf.	Stephen Bladwell a Sean McHugh i rannu'r Cynlluniwr gyda'r Grŵp Arbenigwyr Rhywogaethau er mwyn hwyluso cynrychiolydd y GARh i fynychu'r digwyddiadau hyn. Pawb i anfon eitemau ar gyfer agenda cyfarfod y GARh ym mis Mehefin 2014.	Mae hyn angen mewnbwn gan Gadeiryddion Ecosystemau er mwyn darparu gwybodaeth i'r GARh am weithdai cynefinoedd â blaenoriaeth sydd wedi cael eu cynllunio.
	Dyddiad y Cyfarfod nesaf - Mehefin 2014		Mae cyfarfod maes yn cael ei gynllunio. Awgrymwyd ystafell gyfarfod Corsydd Teifi.
Camau gweithredu ac eitemau sy'n parhau			
i	Yr holl bartneriaid i anfon diweddariad byr am y prosiectau y maen nhw'n ymwneud â nhw at	Pawb/diwedd Mawrth 2014.	Cyswllt y GARh ar wefan PBC: http://biodiversitywales.or

	Sean er mwyn iddo ef eu cylchredeg i GARh. Yn ogystal, gellir cynnwys diweddariad treigl ar wefan PBC o dan adran GARh.		g.uk/en-GB/Species
ii	BARS Mae BARS 2 yn awr yn fyw - hawdd ei ddefnyddio, cynrychioli camau gweithredu'n ofodol, mae mapio blaenoriaethau o grwpiau ecosystemau ar gael ar BARS.	Anogir pawb i ymweld â BARS newydd ac edrych am gyfleoedd i fewnbynnu/ roi sylwadau.	Cyswllt BARS a gwybodaeth bellach: http://www.biodiversitywales.org.uk/cy-GB/System-Adrodd-am-Weithredu-Bioamrywiaeth-BARS Cyswllt mapio blaenoriaethau PBC: http://www.biodiversitywales.org.uk/cy-GB/Grwpiau-Ecosystemau-a-Rhywogaethau